

דף עמדה בנושא

הצעת חוק הוצאה לפועל (תיקון - מניעת עיקול מיטלטלין מבתי תפילה)

הקדמה

מוסד ההוצאה לפועל הינו מאבני היסוד של מערכת המשפט, שכן אין ערך לפסק דין בלא היכולת לממשו. ר' משה בן מימון (הרמב"ם) מנה כמצווה אחת את חובת מינוי השופטים יחד עם חובת מינוי השוטרים (מוציאי פסקי הדין לפועל). כעת עומדת על הפרק הצעת חוק למניעת עיקול מיטלטלין מבתי תפילה, שמטרתה להגביל את פעולותיו של מוסד ההוצאה לפועל אל מול בתי התפילה, ולאפשר רק הליכים שאינם פוגעים בציבור המתפללים וברגשותיהם.

הגבלות על גביית חובות פרטיים וציבוריים

ההלכה היהודית מטילה מספר סייגים על יכולת הגביה מאדם המצוי בחובות, על מנת לאפשר לו להמשיך ולהתקיים, הסייגים הם במספר תחומים:

1. צרכיו המינימאליים של החייב - לא ניתן לגבות את שווי קצבת המזון שלו לשלושים יום ואת כסותו לשנים עשר חודש.
2. כלי אומנותו של החייב - לא ניתן לעקל את כלי המלאכה להם הוא זקוק בכדי להתפרנס.
3. תשמישי קדושה - מניחים לחייב את התפילין שלו. ולא ניתן לעקל אותם כנגד החוב.

סייגים אלו אמנם חלים על אדם פרטי, וכאשר מדובר בעמותה ציבורית ניתן לטעון שהדין שונה. אך מנגד יש לקחת בחשבון כי הפגיעה בציבור המתפללים, בסדרים הקהילתיים וברגשותיהם, חמורה יותר מאשר הפגיעה בחייב פרטי.

גביית ספרים

ה'בית חדש', מחשובי פוסקי ההלכה כתב, שניתן לגבות מהחייב את ספריו וזאת מכיוון שהם "נכסים שאינם צריכים לו", שהרי הוא יכול ללמוד בשל חברו. מדבריו עולה, שכאשר אין תחליף לדבר המשרת את צרכיו הרוחניים של החייב, לא ניתן לגבות זאת. וכך גם משתמע מלשון חוק ההוצאה לפועל (התשכ"ז) שאין לגבות ספרי קודש מהחייב, בהיותם "דברים הדרושים כתשמישי קדושה לחייב ולבני משפחתו הגרים עמו". כל שכן כאשר מדובר בספרי קודש המצויים עבור ציבור המתפללים בבית התפילה, והינם תשמישי קדושה החיוניים לפעילותו של בית התפילה.

לסיכום

1. אין לעקל מיטלטלין אשר נצרכים מאוד לשימוש המתפללים, ועיקולם ישבש באופן חמור את סדרי התפילה, בדגש על כך שהליך זה מהווה פגיעה חמורה ברגשות המתפללים ובקדושת המקום.
2. במציאות החוקית כיום, כאשר בית תפילה חייב ומתנהלים נגדו הליכי הוצאה לפועל, החוק מאפשר עיקול מיטלטלין, למשל – ריהוט השייך למקום.
3. מומלץ לאור זאת, לקבל את התיקון להצעת החוק ולהורות כי בנוסף לתשמישי קדושה הפטורים מעיקול בהתאם לחוק, בבתי תפילה לא יתאפשר עיקול מיטלטלין לטובת גביית החוב בהוצאה לפועל ובכך תימנע פגיעה בציבור המתפללים ובכבודו של בית התפילה.